

Læringsmål

Når du har jobbet med dette kapitlet, skal du kunne

- lese «mellom linjene» og reflektere over innholdet i skjønnlitterære tekster
- samtale og skrive om innhold, form og formål i tekster du har lest
- argumentere for din tolkning av en skjønnlitterær tekst

KURS

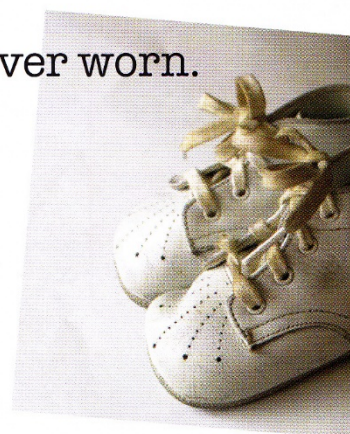
2 Å lese for å oppleve

TENK OVER

Hvordan kan vi kalle dette en fortelling når den bare har seks ord?

Forfatteren Ernest Hemingway spiser lunsj med noen forfattervenner og påstår at han kan skrive en hel fortelling med bare seks ord. Alle vennene vedder ti dollar imot. Hemingway setter seg ned med papir og blyant. Etter en liten tenkepause skriver han ned seks ord, og ifølge en av vennene hadde de ikke noe annet å gjøre enn å bla opp pengene. Kan det virkelig være mulig? Fortellingen han skrev, var denne:

For sale. Baby Shoes. Never worn.

Skjønnlitteratur: litteratur som er skrevet som kunst og underholdning, og som ikke trenger å bygge på fakta. Kalles også fiksjonstekster. Vanlige sjangere er dikt, fortellinger, noveller og romaner

Saktekster: tekster som formidler kunnskap eller informasjon. Kalles også faglitteratur og brukslitteratur

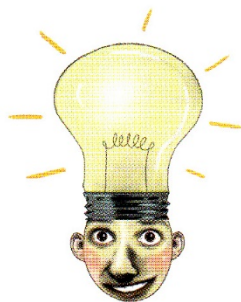
Assosiasjon: det at en tanke leder til en annen eller mange nye tanker

Vi må lese skjønnlitteratur på en annen måte enn vi leser saktekster. Det er vanlig å si at vi må lese «mellom linjene». Med det mener vi at vi må bruke tankene og følelsene aktivt hele tiden for å dikte inn for eksempel lukt og lyder i den situasjonen vi leser om. Når vi leser den korte teksten til Hemingway, tenker vi kanskje: Hvem har skrevet dette? Hvem er det skrevet for?

I og med at vi må dikte *med* hele tiden når vi leser, har alle mennesker ulike opplevelser og forståelser av teksten, selv om de leser samme tekst. Når vi dikter med, bruker vi det vi vet om språket, og vi gjør assosiasjoner til det som står i teksten.

Ordene forfattere velger når de skriver skjønnlitterære tekster, kan ha en annen betydning enn om vi leser dem helt bokstavelig. Står det at hovedpersonen i boka «ser rødt», så betyr dette selvsagt ikke at det er en rød farge personen ser, men sannsynligvis at han eller hun er sint.

28 | **Kapittel 2** Å lese for å oppleve

▲ Hva vil det si at en person har et lyst hode?

Mange skjønnlitterære forfattere jobber hardt med å skrive slik at vi kan skape bilder i hodet mens vi leser. Ernest Hemingway mente at gode forfattere måtte klare å skape bilder i leserens hode ved å bruke så få ord som mulig. Synes du han klarer dette i den korte teksten sin?

Å oppleve tekst

F

Å LESE BOKSTAVELIG OG BILLEDIG

Når vi leser bokstavelig, tolker vi ikke ordene vi leser. Det er det motsatte av å lese billedlig. Da leter vi bare etter en annen betydning. «Hun var så redd at hun frøs til is» betyr bokstavelig at personen ble til is. En billedlig tolkning, der vi leser mellom linjene, kan for eksempel være at personen ble skrekkslagen og ikke klarte å røre seg.

En god leseopplevelse kan være når vi forsvinner helt inn i det vi leser, og glemmer tid og sted. De som liker å lese, sier gjerne at det er fordi de blir helt oppslukt av boka, og at de blir tatt med til andre tider og andre steder når de leser.

Når vi leser skjønnlitteratur, kan vi oppleve ting vi ellers ikke ville fått være med på. I tillegg til å lære mye om hvordan andre mennesker tenker og har det, kan vi lære mye om oss selv.

Nå skal du få lese utdrag fra to skjønnlitterære tekster fra 1925 og 2012. Tekstene er skrevet på veldig ulik måte, og forfatterne bruker helt ulike virkemidler for å gi oss en god leseopplevelse.

OPPGAVER

- 1 Prøv å komme på den første assosiasjonen du fikk da du leste teksten Ernest Hemingway skrev. Tegn det du assosierte i skriveboka di. Skriv inn bildetekst: «Min første assosiasjon.»
- 2 Skriv ned tre spørsmål du ville ha stilt Hemingway for å få vite mer om babyskoene.
- 3 Gjør om på rekkefølgen i de tre delene i Hemingways tekst. Skriv en eller to setninger om hva som skjer med leseopplevelsen når rekkefølgen er annerledes.
- 4 🧠 Gå sammen med to eller tre andre og dramatiser Hemingways tekst uten å bruke ord.
- 5 **Klar for en utfordring?**
 - a Skriv en kort fortelling som begynner med setningen: «Hun hadde aldri valgt de røde skoene hvis hun hadde visst hvordan denne dagen skulle bli, svarte ville passet bedre.»
 - b Skriv en halv side om hva det er som gjør at Hemingways tekst er en fortelling. Hvilken informasjon finner du «mellom linjene», og hvilke assosiasjoner får du?
 - c Forsøk å skrive en fortelling med seks ord.

FØR DU LESER

Denne teksten og teksten på neste side foregår i samme miljø, men til ulike tider. Hva vet du om livet i en slik fattigslig bygård før og nå? Fullfør disse tre setningene i skriveboka: Jeg vet at ..., Jeg tror at ..., Jeg lurer på ...

EKSEMPELTEKST

Gategutt

Jeg kom til verden i en murstensgård
og blev en gategutt.

Og ingen gategutt er født i går.

Han finner tidlig både skyteskår
og krutt.

Jeg har en sang, en liten enkel sang:
Jeg er en gategutt.

Og den har verget meg så mangen gang,
og ofte har den reist sig i sin klang
og skutt.

Den er min tross, den er min tro og drøm:
Jeg er en gategutt.

Og den er hatets sang, en elv i strøm,
og kjærlighetens vise, ung og øm,
til lutt.

I krematoriet skal min hvite ild
tilslutt,
når hjertet flammer i det siste spill,
forkynne stolt for den som lytter til:
Jeg var en gategutt.

Fra Rudolf Nilsen: *På stengrunn* (1925)

EKSEMPELTEKST

Mitt andre kapittel

Da jeg våkner, ligger mamma på ryggen med åpen munn. Teppet har glidd ned på gulvet.

Jeg forsøker å komme meg ut av senga for å plukke det opp. Det første jeg merker, er at øyet gjør vondt. Ikke veldig. Men nok til at jeg helst vil slippe å blunke. Rommet roterer heldigvis ikke da jeg kommer meg på beina, og jeg danderer teppet over mamma uten at hun våkner.

I dag lager jeg frokosten selv. Jeg gjør ikke det hver dag. Noen ganger lager mamma omelett og prater så mye at jeg slutter å høre etter. Uansett liker jeg å la tankene dra på en reise før hverdagen velter over meg.

Heldigvis er det akkurat nok brød til frokost og matboks. Jeg skriver en lapp til mamma: Håper du har sovet lenge. Vi trenger litt mat. Jeg kan godt gå i butikken etter skolen. Glad i deg. Hilsen Bart.

Ja, jeg heter Bart. Ikke sånn engelsk Bart med lang a. Nei, jeg heter Bart som i det håret som sitter midt i ansiktet på trailersjåfører. I hvert fall er det sånn folk her uttaler det, selv om jeg er oppkalt etter han lille gule i *The Simpsons*. Ikke det at mamma og jeg glør på *Simpsons* hver dag, men det hender at vi zapper innom siden tv-en står på stort sett hele tiden. Hver gang sier mamma at hun gav meg navnet for at jeg skal bli en morsom tøffing som klarer meg her i livet.

- Men Bart er bare ti år, sier jeg.
- Han blir også tretten en gang.
- Nei, han gjør ikke det. Han er ti år hvert eneste år.

Jeg tror mamma ønsker seg en litt tøffere sønn. Det er derfor jeg går på boksing. *Seinere i livet kommer du til å takke meg, pleier mamma å si.*

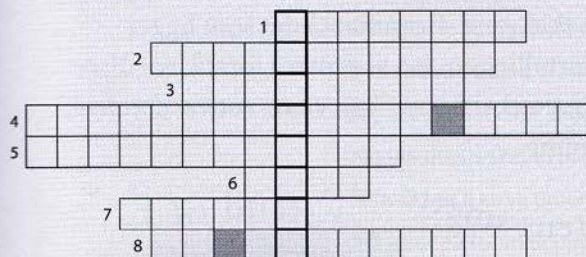
Fra Arne Svingen: *Sangen om en brukket nese* (2012)

ETTER AT DU HAR LEST

Hvilken av de to tekstene liker du best å lese og hvorfor?
Diskuter med en medelev.

OPPGAVER

- 6 Tegn gateguttens slik du ser han for deg etter å ha lest diktet.
- 7 Skriv kryssordet inn i skriveboka, og fyll det ut.

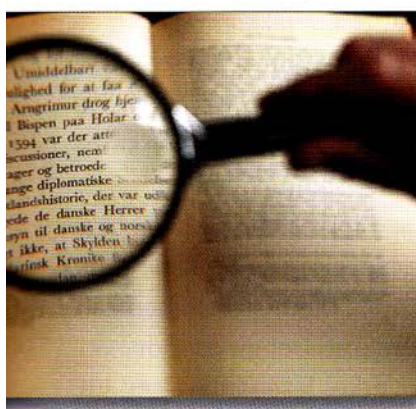

- 1 Hvem er det som ikke er født i går?
 - 2 Hvor mener hovedpersonen at han vil ende opp?
 - 3 Et sted man kan sikte på noen uten å bli sett.
 - 4 Gateguttens sang kan også være en ...
 - 5 Han kom til verden i en ...
 - 6 Et musikkinstrument med fire strenger.
 - 7 Et annet ord for beskyttet er ...
 - 8 Samlingen diktet er hentet fra.
- 8 I diktet «Gategutt» har vi streket under noen av setningene.
 - a Velg deg én av de understrekte setningene, og forklar hva du mener setningen betyr.
 - b Hvilken av de understrekte setningene synes du er vanskeligst å forklare? Hvorfor?

- c I den tredje strofen blir gateguttens sang kalt «hatets sang» og «kjærlighetens vise». Hva tror du forfatteren mener med det?

- d Gå sammen to og to. Diskuter det dere kom fram til i oppgave 8 a, b og c. Klarer dere sammen å finne ut hva setningene i diktet betyr?

- 9 Hør sangen «Gategutt» med Lillebjørn Nilsen. Synes du det er enklere å forstå diktet når det blir sunget? Skriv en halv side om hvordan du opplever denne versjonen av diktet.
- 10 Les teksten om Bart en gang til.
 - a Hva tror du har skjedd med han siden han har vondt i øyet?
 - b Hva tror du Bart mener med «Uansett liker jeg å la tankene dra på en reise før hverdagen velter over meg»?
 - c Se på beskjednen Bart skriver til moren sin. Hvilket inntrykk får du av forholdet mellom dem gjennom dette korte utdraget?
 - De har et normalt mor-sønn-forhold.
 - Bart liker ikke moren sin spesielt godt.
 - Det er Bart som passer på moren, og ikke omvendt.
 - d Velg deg den setningen fra teksten om Bart som du liker aller best. Sammenlikn med en annen i klassen. Forklar hverandre hvorfor dere liker setningene deres spesielt godt.

Å avsløre tekst

For å bli flinkere til å lese mellom linjene i skjønnlitterære tekster må vi lære oss noen knep. Vi kan for eksempel gå på jakt etter ord som skiller seg litt ut og gir oss hint om det som står «mellom linjene». Vi kan snakke med andre og høre hvordan de opplever teksten, eller vi kan prøve å «fange» en litterær person for å forstå hvilken rolle han eller hun har i teksten. Når vi leser en tekst for oss selv, kan vi få mer ut av lesingen dersom vi skriver logg samtidig.

P

Å AVSLØRE TEKST

- signalord
- min leseopplevelse
- litterær samtale
- å fange en litterær person
- personskjema
- biodikt
- meddikting
- å skrivelogg

Signalord

I fortellingen om Bart finner vi for det meste ord som har med hverdagen til hovedpersonen å gjøre. Men vi finner også noen ord som ikke passer helt inn i skildringen av hverdagen til en tenåring. Disse ordene kan være signaler til leseren om at noe i hverdagen til Bart ikke er helt som det skal være. For å forstå det som ligger mellom linjene i denne fortellingen, må vi prøve å forstå hva disse ordene kan bety her. Signalord vi finner, kan være: *rottere*, *dandere*, *reise*, *trailersjåfører* og *tøffing*.

Signalord i «Mitt andre kapittel»

Signalord i teksten	I denne teksten tror jeg ordet betyr
rottere	Verden går rundt, Bart har ikke helt kontroll.
dandere	Ordne noe pent og forsiktig. Omsorg.
reise	Bart ønsker seg bort?
trailersjåfører	Bart har humor. Nesten som en vits.
tøffing	Noe Bart ikke er?

Min leseopplevelse

Å lese er å dikte med. Når vi leser skjønnlitterære tekster på egen hånd, kan vi likevel oppleve at vi ikke alltid forstår hva forfatteren vil fortelle. Grunnen kan være at forfatteren med vilje lar være å skrive viktige detaljer, slik Hemingway gjør i sin seksordsnovelle. Da står det så mye «mellom linjene» at vi ikke forstår sammenhengen.

En fin strategi for å få oversikt, komme inn i teksten og få en bedre leseopplevelse kan være å sette ord på opplevelsen og tankene vi fikk da vi leste. Det kaller vi «personlig lese måte». Denne lese måten kan du bruke når du har lest en skjønnlitterær tekst. Det gir et godt utgangspunkt for å snakke med andre om deres leseopplevelser. En leseopplevelse av teksten om Bart kan for eksempel se slik ut:

Min leseopplevelse

Da jeg leste, la jeg merke til at Bart hadde vondt i øyet.

Jeg synes at han virker grei.

Jeg likte godt da han fortalte om navnet sitt.

Jeg ble irritert over at teksten stoppet så brått.

Det gjorde inntrykk på meg da Bart la teppet over moren sin.

Hvis jeg var moren til Bart, ville jeg stått opp og lagd mat til sønnen min.

Jeg ble skuffet over at Bart ikke protesterte mer over navnet sitt og fikk byttet det.

Jeg ble overrasket over hvordan navnet Bart skulle uttales.

Slutten var ikke en ordentlig slutt fordi det bare er et utdrag.

Jeg lurar på hvordan moren til Bart vil reagere når hun leser lappen.

Litterær samtale

Etter at du har jobbet på egen hånd med å forstå en skjønnlitterær tekst, er det fint å snakke med andre om den. Kanskje de har fått med seg noe du ikke forsto?

I en litterær samtale skal alle få fortelle om sin opplevelse av en tekst. Det er viktig at det finnes mange måter å forstå for eksempel et dikt på. Når du snakker med andre om diktet, kan det hende at de har forstått det på en helt annen måte enn deg. Ingen lesemåter er feil, men av og til kan du merke at du har forstått teksten på en helt annen måte enn alle andre. Da kan du ha misforstått noe. I en litterær samtale kan du sjekke om du har misforstått noe, og alle kan hjelpe hverandre til å forstå mer.

Den som stiller spørsmål i en litterær samtale, må forberede seg godt og finne gode, «åpne spørsmål». Spørsmålene bør dreie seg om hva de andre har observert i teksten, hvordan de har reagert på det de observerte, og hva de har tenkt eller reflektert over i forbindelse med teksten. Det viktigste er selvsagt at alle tør å dele sin leseopplevelse med andre.

Åpne spørsmål:
spørsmål som ikke kan besvares ved å nikke eller riste på hodet. Spørsmålene begynner ofte med spørreordene *hvem*, *hva*, *hvor*, *når*, *hvorfor*, *hvilke(n)* eller *hvordan*

Spørsmålstyper i litterær samtale**Nivå 1: Observere (se).** Eksempel: Hvordan oppfører Bart seg mot moren sin?**Nivå 2: Reagere.** Eksempel: Hva ville du ha gjort om du måtte gå på boksing fordi moren din mente det var bra for deg?**Nivå 3: Reflektere (tenk).** Eksempel: Hvorfor tror du Bart ikke sier imot moren sin?

34 | Kapittel 2 Å lese for å oppleve**OPPGAVER**

11 Sitt sammen i grupper på tre.

a Bruk spørsmålene i plakaten om litterær samtale. Svar først etter tur. Den første som svarer, får velge helt selv hva han eller hun mener. Nummer to må være uenig med nummer én og må begrunne sitt syn. Nummer tre må forklare hvordan det går an å lese teksten på begge måter.

b Plasser disse spørsmålene på riktig nivå i skjemaet på side 33:

- Hva ville du ha sagt om dere ikke hadde annen mat hjemme enn noen få brødsiver?
- Hvordan er ditt liv likt eller ulikt livet til Bart?
- Hvorfor heter hovedpersonen Bart?

12 Les «Gategutt» en gang til, og fyll ut skjemaet for «Min leseopplevelse».

13 Øv inn «Gategutt» utenat, og framfør diktet med innlevelse. Tenk at din egen leseopplevelse skal nå fram til medelevene.

Fang en litterær person!

Personskjema

En detektiv bruker mye tid på å skygge mistenkte personer. En artig måte å komme inn i teksten på er å «følge etter» en av de litterære personene på samme måte som en detektiv gjør. Da leter vi etter opplysninger om denne personen. Opplysningene kan vi sette inn i et personskjema. Hvis vi gjør dette i teksten om Bart, kan vi fylle ut skjemaet slik som øverst på side 35.

Her ser du at det kommer helt an på teksten og hvor mye vi har lest av den, om vi klarer å fylle ut alle rubrikkene. Likevel kan det hjelpe oss til å forstå teksten bedre om vi fyller ut et slikt skjema.

Når du har lest en hel tekst nøye for å finne hva den litterære personen sier, tenker og føler, kan du skrive en personkarakteristikk. Den kan hjelpe deg til å forstå hvorfor personen oppfører seg slik han eller hun gjør i teksten.

Personkarakteristikk:
en tekst om
personligheten til en
litterær person

Personkarakteristikk av Bart (etter å ha lest litt av andre kapittel): «Jeg tror at Bart er en gutt med mye humor, og at han er veldig glad i moren sin. Han tar mye ansvar. Han motsier ikke moren sin, selv om han er uenig med henne, han passer på henne.»

Personskjema for Bart			
Personen sier	Personen mener, tenker og føler	Personen gjør, valg han/hun tar	Hva personen har på seg, hvordan han/hun ser ut
«Jeg gjør ikke det hver dag.»	Glad i moren sin, drømmer seg bort, flau over navnet sitt.	Vil ikke vekke moren. Lager seg mat selv. Skriver lapp. Fortsetter å gå på boksing.	Pinglete med blått øye?

Biodikt

En annen måte å fange litterære personer på er å skrive *biodikt*. Denne metoden passer spesielt godt hvis du har lest en lang fortelling eller en roman. Det er en enkel og morsom måte å huske teksten på. Her kan vi for eksempel prøve å fylle ut skjemaet for Astrid Lindgrens *Karlson på taket*. Hvis du har lest om han for lenge siden, kan skjemaet kanskje få deg til å huske en god del av fortellingen?

▲ Karlson på taket.

Biodikt om Karlson på taket	
Navn:	Karlson
Kjønn:	Gutt/mann
Alder:	I sin beste alder
Tre karaktertrekk:	Kan fly, liker mat, har aldri dårlig samvittighet
Setter pris på:	Mat, særlig kjøttboller
Liker ikke:	Å dele med andre
Pleier å:	Dukke opp og forsvinne plutselig
Er ofte sammen med:	Lillebror
Savner:	Selskap
Ønsker:	At han hadde en mor som lagde kjøttboller hver dag?
Tror:	At han kan alt
Er glad for:	At han har funnet lillebror
Er redd for:	Ingenting?
Er i konflikt med:	To tyver
Trenger:	En venn
Vil gjerne:	Ha det morsomt

36 | **Kapittel 2** Å lese for å oppleve

OPPGAVER

- 14 Fyll ut personskjemaet for «Gategutt». I den siste rubrikken, «Hva personen har på seg, hvordan han/hun ser ut», lager du en liten tegning av hvordan du ser for deg «gategutt».
- 15 Skriv en personkarakteristikk om Karlson på taket ut fra opplysningene i biodiktet.
- 16 Lag et biodikt om en av de litterære personene som er avbildet på side 34 og 35, eller som finnes i boka du leser for tiden.
- 17 Gå sammen med tre andre og les en av tekstene fra tekstsamlingen. Hver av dere skal følge ulik person. Presenter resultatet for hverandre. Hva er likt, og hva er ulikt?
- 18 **Klar for en utfordring?** Lag personskjema og biodikt om én av de religiøse overhodene du har lært om i RLE, for eksempel Jesus, Buddha eller Muhammed. Passer denne metoden som læringsstrategi også, eller mener du den er best til å fange skjønnlitterære personer? Begrunn påstanden din.

Meddiktning

Det kan være gøy å dikte med forfatteren når flere leser samme tekst, for eksempel i klassen. Meddiktning vil si at vi stopper ulike steder i teksten og skriver videre slik vi mener det kommer til å gå. Da må vi tenke nøye gjennom hva teksten har sagt oss til nå, og hvordan det kan fortsette. Hvis det kommer mange ulike forslag til hvordan det kan gå videre, blir det enda mere spennende å lese hva forfatteren har skrevet.

En elev som bare fikk lese de to første strofene av «Gategutt», skrev videre:

*Jeg er så tøff, jeg har min egen stil
Jeg er en gategutt
Når noen slår meg, blir jeg ganske vill
Jeg vinner alltid, ingen er i tvil
Jeg er en gategutt*

TENK OVER

Hvordan ville du skrevet videre på dette diktet?

Spørsmål til forfatteren

Forlagsredaktør:

person som gir tilbakemelding på manuset til forfattere før bøkene er ferdig

Det finnes også en annen måte du kan jobbe med å forstå en tekst på. Da leser du teksten så grundig som mulig samtidig som du tenker på at du skal gi en tilbakemelding til forfatteren, slik en forlagsredaktør ville ha gjort. Hvorfor har forfatteren valgt å fortelle på denne måten?

Når vi spør forfatteren om valgene hun eller han har tatt under skrivingen, må vi vite litt om hvordan forfattere tenker. Det er sjelden forfattere skriver ned tilfeldige ting som de kommer på der og da. De bearbeider teksten sin, og ofte skriver de den om mange ganger før de er fornøyd. Dette kan du lese mer om i kapittel 3, om kreativ skriving.

Eksempel på spørsmål til forfatteren: *Hvorfor har både Arne Svingen og Rudolf Nilsen valgt å la hovedpersonene fortelle i jegform? Hvorfor har Rudolf Nilsen valgt de rimordene han har brukt? Hvorfor slutter den siste strofen på en annen måte enn de tre første? Hvorfor har Arne Svingen valgt tittelen Sangen om en brukket nese til fortellingen om Bart?*

Å skrive logg

Skrivebok og blyant er en god hjelp når vi skal bli flinkere til å lese skjønnlitterære tekster. Når vi skriver logg, kan vi sette ord på de opplevelsene vi får når vi leser. Vi kan skrive logg på ulike måter. Her skal du bli kjent med fire måter: leselogg, sitatlogg, todelt logg og frilogg.

Leselogg

I en leselogg begynner du med å skrive om forventningene til en ny lesebok. Hvordan ser omslaget ut? Hvorfor valgte du akkurat den boka? Har du hørt noe om den før?

Deretter kan du fortsette med å skrive litt om innledningen, om personene og om du synes boka virker spennende. Hvis du etter hvert møter på noe du ikke forstår, bør du skrive det ned. Kanskje du forstår det etter hvert?

Sitatlogg

I en sitatlogg skriver du ned setninger fra boka. Det er lurt å stoppe ofte for å skrive sitatlogg, for eksempel etter hvert kapittel. Ofte er sitatloggen tredelt, slik som i plakaten på side 38.

Sitatloggen er god å ha når du har lest ferdig boka og du kanskje skal skrive en bokanmeldelse eller et referat. Da har du samlet det viktigste fra handlingen på ett sted.

38 | **Kapittel 2** Å lese for å oppleve

P

SITATLOGG

- Dette synes jeg er godt skrevet i boka jeg leser nå:
Side: Sitat:
- Dette skjønner jeg ikke i boka jeg leser nå:
Side: Sitat:
- Dette har jeg spesielt lagt merke til når jeg har lest:
Side: Sitat:

Jeg tror at hovedpersonen Bella er veldig sterk og tøff fordi hun kaster seg ut i eventyret uten å bry seg om hva venner eller familie mener. Hun er en slags helt.

I boka sier Bart ting på en måte som gjør at jeg må lete etter det han egentlig mener. Først syntes jeg boka var litt kjedelig. Etter hvert skjønte jeg humoren mer, og da likte jeg den.

► Her ser du eksempel på en leselogg.

Todelt logg

I en todelt logg forsøker du å få tak i den egentlige betydningen av teksten du leser. Den kan være fin å bruke når du leser tekster som har mange signalord, for eksempel dikt.

Todelt logg, «Gategutt»	
Teksten handler om (motiv)	Teksten dreier seg om (tema)
En gategutt som er født i en mursteinsgård Han vet godt hva krutt er Han har en egen sang Han kommer til å dø, men vil bli husket som gategutt	Fattigdom Mot og stolthet Hat og kjærlighet Det er ikke flaut å være fra fattige kår

Frilogg

I en frilogg skriver du det som faller deg inn mens du leser. Det kan for eksempel være:

P

FRILOGG

- Noe du bare kom til å tenke på mens du leste
- Andre tekster du har lest, som minner deg om den du leser nå
- Spørsmål du har til det du ikke forstår i teksten
- Noe du legger spesielt merke til
- Noe du synes er godt skrevet
- Noe du synes er dårlig skrevet
- Hva du mener om det du leser

OPPGAVER

- Øv deg på meddiktning: Skriv videre på samtalen mellom Bart og moren hans.
- Skriv en kort fortelling om hva som skjedde da Bart fikk blått øye.
- Lag tre spørsmål som du ville stilt Arne Svingen etter at du har lest utdraget fra *Sangen om en brukket nese*.
 - Hvorfor har han valgt denne tittelen på boka, tror du?
- Les ti sider i en bok du har på skolen, og skriv en frilogg.
- Klar for en utfordring?** Les hele *Sangen om en brukket nese* av Arne Svingen, og skriv sitatlogg.
- Nå har du lært mange strategier du kan bruke når du leser fiksjonstekster. Hvilke strategier vil du velge hvis du skal lese
 - en roman som du skal gi et kapitellsammendrag av
 - en novelle du skal tolke
 - en roman der du skal skrive en personkarakteristikk
 - et dikt der du skal forstå budskapet

P

Å LESE FOR Å OPPLEVE

Metoder som kan hjelpe deg til å forstå mer av den skjønnlitterære teksten du leser:

Signalord

Ord som skiller seg ut i teksten, og som hjelper deg til å forstå hva teksten egentlig handler om.

Min leseopplevelse

Da jeg leste, la jeg merke til at ...
Jeg synes at ...
Jeg likte godt ...
Jeg ble irritert over ...
Det gjorde inntrykk på meg da ...
Hvis jeg var ... ville jeg ...
Jeg ble skuffet over ...
Jeg ble overrasket over ...
Slutten var ... fordi ...
Jeg lurte på ...

Litterær samtale

Nivå 1: Observere (se)
Nivå 2: Reagere
Nivå 3: Reflektere (tenke)

Personskjema

Personen sier	Personen mener, tenker og føler	Personen gjør, valg han/hun tar	Hva personen har på seg, hvordan han/hun ser ut
---------------	---------------------------------	---------------------------------	---

Sitatlogg

- Dette synes jeg er godt skrevet i boka jeg leser nå:
Side: Sitat:
- Dette skjønner jeg ikke i boka jeg leser nå:
Side: Sitat
- Dette har jeg spesielt lagt merke til når jeg har lest:
Side: Sitat:

Todelt logg

- Teksten handler om (motiv)
- Teksten dreier seg om (tema)

Biodikt

Navn:
Kjønn:
Alder:
Tre karaktertrekk:
Setter pris på:
Liker ikke:
Pleier å:
Er ofte sammen med:
Savner:
Ønsker:
Tror:
Er glad for:
Er redd for:
Er i konflikt med:
Trenger:
Vil gjerne:

Meddikting

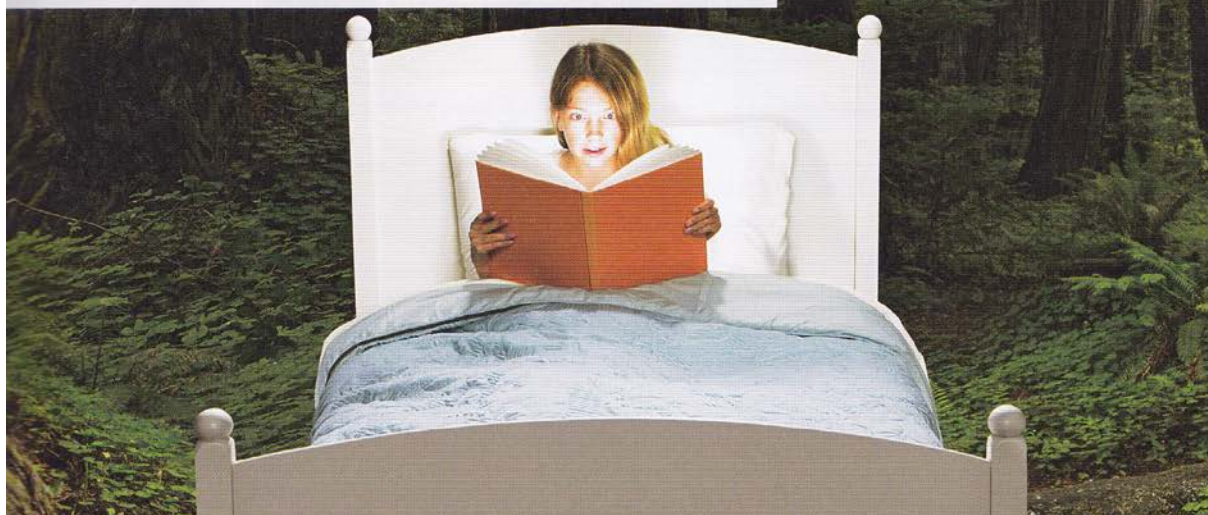
Dikte videre på teksten du leser. Hva vil skje? Klarer du å finne på samme historie som forfatteren har gjort?

Frilogg

- Noe du bare kom til å tenke på mens du leste
- Andre tekster du har lest, som minner deg om den du leser nå
- Spørsmål du har til det du ikke forstår i teksten:
- Noe du legger spesielt merke til
- Noe du synes er godt skrevet
- Noe du synes er dårlig skrevet
- Hva du mener om det du leser

I mål?

- Hva er den beste leseopplevelsen du noen gang har hatt?
- Hva mener vi når vi sier at en må lese «mellom linjene»?
- Hvilke to strategier tror du vil hjelpe deg mest til å forstå mer av skjønnlitterære tekster når du leser?

LOKUS

PÅ NETT

På elevnettstedet kan du finne disse ressursene til kapitlet:

- Læringsplakatene
- Skjemaet *Min leseopplevelse*
- Personskjema
- Skjema for biodikt
- Kapittelquiz
- Digitale oppgaver

www.lokus.no/direkte/fabel/